

Primula villosa

Foto: Harrie de Vries

Nomenclatuur/etymologie

De wetenschappelijke naam *Primula villosa* is opgebouwd uit de geslachtsnaam *Primula* en de soortaanduiding *villosa*. *Primula* is een verkleinwoord van het Latijnse *primus*, wat 'eerste' betekent. Dit verwijst naar de zeer vroege bloei van veel soorten in dit geslacht, vaak als een van de eerste bloeiende planten na de winter. De soortaanduiding *villosa* is eveneens Latijn en betekent 'viltig behaard' of 'zacht behaard', wat duidt op de opvallende, vaak klevige beharing van de bladeren en stengels van deze Alpensleutelbloem. De Nederlandse naam die soms wordt gebruikt is Kleverige Rots-sleutelbloem of Viltige Sleutelbloem.

Taxonomie

Primula villosa is een soort binnen de familie Primulaceae. Het is een alpine rotsplant en maakt deel uit van de sectie *Auricula* binnen het geslacht *Primula*. De plant werd oorspronkelijk beschreven door Nikolaus Joseph von Jacquin in 1778. De taxonomie is complex vanwege de vele verwante alpiene soorten en natuurlijke hybridisatie.

- Rijk: Plantae
- Orde: Ericales
- Familie: Primulaceae (Sleutelbloemfamilie)
- Geslacht: *Primula*
- Sectie: *Auricula*
- Soort: *P. villosa*

Synoniemen

Vanwege de grote variabiliteit en de historische indeling in verschillende genera of variëteiten, kent *Primula villosa* diverse synoniemen. Het betreft vaak namen die zijn gegeven aan geografische of morfologische varianten die later als één soort zijn samengevoegd. Enkele bekende synoniemen zijn: *Primula commutata* Schott, *Primula simsii* Sweet, *Primula viscosa* Gaudich. en *Auriculaursii villosa* (Wulfen) Soják.

Variëteiten en cultivars

Primula villosa is op zichzelf al een zeer gewaardeerde soort voor de rotstuin vanwege zijn behaarde uiterlijk en vroege bloei. Hoewel de soort nauw verwant is aan andere alpiene soorten en een rol speelt in de oorsprong van de befaamde tuinauricula's (*Primula* × *auricula*), zijn er weinig benoemde cultivars van de pure soort *P. villosa* in omloop. Variatie binnen de soort wordt vaak aangeduid met ondersoorten of geografische vormen, zoals *P. villosa* 'P. cottia' (uit het westen van Turijn) of *P. villosa* ssp. *irmingardis* (uit de Oostenrijkse Stiermarken). De meeste bekende, felgekleurde 'auricula'-cultivars zijn complexe hybriden waarbij *P. villosa* wel een van de oudersoorten kan zijn, maar die niet direct cultivars van deze soort zijn.

Familie

Primula villosa behoort tot de Sleutelbloemfamilie (Primulaceae). Dit is een grote familie die veelal uit kruidachtige planten bestaat die bekendstaan om hun vroege bloei en vaak rozetvormende groeiwijze.

Hoogte

Dit is een typische dwergplant van de rotsen. De hoogte van *Primula villosa* is zeer bescheiden en ligt gewoonlijk tussen de 2 en 15 centimeter. De bloemstengels, die de bloeiwijze dragen, kunnen tot 15 cm hoog worden en steken iets boven de rozet uit.

Bloemkleur

De bloemen van *Primula villosa* verschijnen in schermen van twee tot twaalf bloemen. De kleur varieert van magentaroze tot lila of roodviolet, vaak met een opvallend wit oog in het midden van de bloemkroon.

Bladkleur

De bladeren zijn vlezig, obovaal tot eivormig en frisgroen. Een belangrijk kenmerk is de beharing: de bladeren zijn kleverig en dicht begroeid met klierharen, wat de plant beschermt tegen uitdroging en kou in zijn natuurlijke alpiene omgeving. De bladranden kunnen soms een rode tint hebben.

Bloeiperiode

Als typische vroege bloeier van het geslacht *Primula* begint de bloei vroeg in het voorjaar, vaak direct na het smelten van de sneeuw. De bloeiperiode ligt meestal tussen maart en mei, afhankelijk van de locatie en hoogte.

Standplaats

In de natuur groeit *Primula villosa* in vochtige rotspartijen en op kliffen, vaak op kalkarme bodems, op grote hoogte (tot ongeveer 3000 meter) in de Alpen. In de tuin vereist de plant een zeer goed gedraineerde, rotsachtige bodem die in de zomer niet volledig uitdroogt. Halfschaduw is ideaal, vooral op plekken waar de plant beschermd is tegen de hete middagzon.

Herkomst

De plant is endemisch voor de Europese Alpen. Het verspreidingsgebied is echter disjunct en omvat zes afzonderlijke gebieden, waaronder delen van Oostenrijk, Italië (ten westen van Milaan en Turijn) en Slovenië. Het is een echte Alpiene plantensoort.

Soort gewas

Primula villosa is een overblijvende, kruidachtige plant (*perennial*). Door zijn kleine, rozetvormige groeiwijze en voorkeur voor rotsachtige habitats wordt het geassocieerd als een rotsplant of alpiene plant.

Vermeerderingswijze

De vermeerdering kan plaatsvinden door zaad, hoewel dit voor alpiene soorten vaak geduld en koude stratificatie vereist. De plant vormt rozetten die na verloop van tijd kunnen worden gescheurd (gedeeld) om de plant te verjongen en te vermeerderen. Dit delen wordt meestal na de bloei of in de vroege herfst gedaan.

Klimaatzone

Als een plant afkomstig uit de hoge Alpen, is *Primula villosa* zeer winterhard. De plant is geschikt voor koude klimaatzones (typisch USDA Zone 4 tot 7), mits de drainage in de winter perfect is om rot te voorkomen.

Insecten

Zoals veel *Primula*-soorten trekt *Primula villosa* in het vroege voorjaar bijen en andere kleine insecten aan, die essentieel zijn voor de bestuiving. De bloemen bieden nectar en stuifmeel in een periode dat dit nog schaars is.

Bronvermelding

<http://encyclopaedia.alpinegardensociety.net/plants/Primula/villosa>

<https://plantago.nl/plantindex/plant/BO/P/1/primula-villosa/82591.html>

<https://www.gbif.org/species/8307094>

https://nl.wikipedia.org/wiki/Kleverige_sleutelbloem

https://species.wikimedia.org/wiki/Primula_villosa

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	<i>Primula</i> (de eerste, vroege bloeier); <i>villosa</i> (viltig behaard)
Taxonomie	<i>Familie: Primulaceae, Geslacht: Primula, Soort: P. villosa</i>
Synoniemen	<i>Primula commutata, Primula simsii, Primula viscosa</i>
Variëteiten en cultivars	Geen algemene cultivars; wel geografische vormen zoals <i>P. villosa</i> 'P. cottia'
Familie	Primulaceae (Sleutelbloemfamilie)
Hoogte	2- 15 cm
Bloemkleur	Magentaroze tot lila/roodviolet, met wit oog
Bladkleur	Frisgroen, vlezig, kleverig behaard
Bloeiperiode	Maart- mei
Standplaats	Halfschaduw; zeer goed gedraineerde, rotsachtige, kalkarme bodem
Herkomst	Europese Alpen (disjunct verspreidingsgebied)
Soort gewas	Overblijvende plant (<i>perennial</i>), rotsplant
Vermeerderingswijze	Door zaad (stratificatie nodig) en delen van de rozetten
Klimaatzone	Zeer winterhard (bv. USDA Zone 4- 7)
Insecten	Trekt bijen en kleine insecten aan in het vroege voorjaar